

Minnesanteckningar från möte med GULLMARNNS VATTENRÅD hos Arctic Paper, Munkedal 20250313

Närvarande:

Ulf Johannesson
Anders Fransson, Arctic Paper
Mikael Dahl, IVL, Svenska
Miljöinstitutet
Linda Nilsson, Västvatten
Linnea Lämås, Lysekils Kommun
Lars Thorsson, Milva
Bengt Nyberg
Lars Johansson, Länsstyrelsen
Inger Olsson SV VG

Ulf hälsade alla välkomna och inledde mötet. Då det var flera nya deltagare så gjordes en presentationsrunda.

1. Val av ordförande och sekreterare för mötet

Ulf och Inger

2. Fastställande av dagordningen

Dagordningen fastställdes enligt utskickat förslag och om någon har en punkt att ta upp så görs det under övriga frågor.

3. Mikael Dahl forskare på IVL – Svenska Miljöinstitutet

Mikael presenterade sig är marinbiolog och arbetar på Kristineberg Center som forskare, biologisk mångfald är Mikael's område. Arbetar bl.a. med eDNA.

Har forskningsprojekt i hela landet har byggt upp ett forskningslabb i Stockholm. Blå ekonomi – Testbädd i Gullmarsfjorden flera intressenter går ihop och samarbetar om påverkan på biologisk mångfald. Gullmarns avrinningsområde, vad gör man i Örekilsälven?

Linnea: Är det Bohuskustens Vattenrådsförbund som sköter provtagningen?

Ulf: Ja Bohuskustens Vattenvårdsförbund sköter provtagningen av vattnet i Bohuskusten. Preem förorenar inte men tar mycket vatten för nedkylning.

Linnea: Från Kärnsjön tas kommunalt vatten av Västvatten och LEVA.

Mikael: De tittar på växtplankton och klassificerar.

Linnea: Lysekils kommun - Marin stadspark i Gullmarn har placerat strukturplattor för att få tillväxt på dem.

Ulf: 2006 bildades GVR, förr var det många möten med de andra vattenråden nu är det en gemensam dag om året då alla Vattenråd träffas i Göteborg.

Lars J: Är det något särskilt du letar efter?

Mikael: Åtgärder vid utrivning, eDNA. 3 provpunkter jämför med artlister. Bygger på en kraftfull metod har program och följer upp.

Lars J: Många olika projekt i GVR, t.ex Biosfärområde Dalsland

4. Redovisning av våra sökta projekt:

LOVA övre delen av Örekilsälven

Ulf: Projektet ligger på is för närvarande.

Lars T: Svårt att få finansiering för planering har sökt medel och fått avslag. Finns det andra vägar att gå än att söka LOVA medel?

Torpfors kvarn

Lars T: Har tidigare sökt medel och fått avslag har lagt ner mycket arbetstid där. Om det görs en prövning i miljödomstolen behövs finansiering

Biotopkartering Taske Å

Lars T: Biotopkarteringen är gjord, flera vandringshinder är borttagna.

Åtgärdsförslag: Rensa en del gamla meanderslingor.

Ulf: Kostnad?

Lars T: Inte räknat på, söka finansiering för planering m.m.

Sötvattenmusslor till Åsanebäcken, hur?

Ulf: Flytta sötvattensmusslor till Åsanebäcken. Öringen behövs till musslorna.

Har det funnits där tidigare?

Mikael: Med hjälp av eDNA kan man kolla det. I sediment kan man hitta spår.

Lars T: Är det kostsamt?

Mikael: Beror på vilken metod man använder, några 1000:-.

Lars T: Inga belägg för att den har funnits i Örekilsälven. I Rölönda tyder det på att musslor fanns i banken beskrivning på det har återfunnits. Har funnits i systemet i Strömstad men där har den sannolikt dött ut.

Mikael: Flodpärlmusslor har hittats på 5 platser med hjälp av eDNA.

Linnea: Om man planterar ut musslor testas med eDNA och sedan får ett beslut från Ist.

Lars T: Även i Taske Å?

Ulf: Kan vi kontakta dig Mikael för ett eDNA prov, 3-4 stycken?

Mikael: Ett minimiantal prover behöver beställas.

Linnea: Det som kostar är arbetstid, eDNA konsultationer och extra screening. Vad kostar det att sätta ut musslor?

Lars T: Har flyttat musslor, man tar öring ungar för att smitta dem, när de är fästa tar man bort dem. Lyckas inte alltid med vuxna individer.

Linnea: Hur tar vi det vidare?

Ulf: Jag återkommer till det när vi kommer till ekonomin.

Mikael: Var fanns musselbanken i Rölönda?

Lars T: En person har beskrivit var den finns i en Hembygdsskrift. Men bäcken har förändrats och slammat igen. Flodpärlmussla, öring och flodkräfta finns inte kvar.

Vandringshinder Örekilsälven

Är databasen klar?

Lars T: Har fyllt i det som är rimligt. Kvarstår att registrera in uppgifter om Lillån i biotopkarteringen och checka av att alla andra uppgifter finns med.

Lillån, uppströms Fällälven

Lars T: Håller på att färdigställa rapporten om Lillån, visar den gärna på nästa möte ta med det som en punkt på dagordningen.

Flottrensade sträckor i Örekilsälven

Rapporterna angående återställningsarbeten i Örekilsälven skickades ut i mitten av januari tillsammans med minnesanteckningarna från föregående möte.

Lars T: Lägga på tid för ansökan om fler flottrensningssåtgärder i Örekilsälven. Planen är klar det pågår arbete med markavvattningsföretag i Övre delen av Örekilsälven. Försöka hitta lösningar för att förbättra och minska erosionen. Ett pilotområde på 4 km där det leds in vatten i gamla meanderslingor mera svämplaner och terrasser. Det är på gång men en finansiering behövs. Påverkar inte åkermarken negativt.

Linnea: Lättare få pengar för genomförande

Ulf: Har det gjorts någon ansökan?

Lars T: Nej ansökan har fått avslag tidigare. Miljöfonden som ett exempel lämnar bidrag till konkreta åtgärder.

Samverkansbidrag

I höstas beviljades Gullmarns Vattenråd verksamhetsbidrag med 71 846:-. Brukar få 60 000:-. Vattenmyndigheten fördelade ut summan som blev över till de vattenråd som

sökt samma summa som föregående år eller mer då vissa vattenråd avstod från att söka bidraget.

Inger får i uppdrag att påbörja arbetet med ansökan om samverkansbidrag för 2025 samt redovisning av samverkansbidraget 2024 från Vattenmyndigheten. Rapporteringen ska skickas till Vattenmyndigheten senast 15 april.

5. Ekonomi

Ulf: Har inte fått någon ekonomirapport från Munkedals kommun men det finns i kassan c.a 85 000:-

Hemsidan

Ulf: Anders Fransson kommer att ta över ansvaret för GVRs hemsida. Överlämning kommer att ske från Magnus Karlsson.

Linnea: Viktigt med uppdaterad info på hemsidan

Lars T: De arbeten GVR gör leder till arbetstillfällen för de företag som anlitas. Viktigt att visa det för politiken.

6. Rapport från ev. vattenträffar

Ingen har deltagit på någon vattenträff.

Linnea: Vattnet från reningsverket på Skaftö ska ledas till Lysekil. Två olika sommarstugeområden ska byggas om till kommunalt VA. Klart 2027-2030.

Ulf: Odd Lindahl satte ut musselodlingar släppte ut orenat vatten för att kolla. Hade ett musselodlingsföretag som har upphört.

Linnea: Finns musselodling i kommersiellt syfte i Brofjorden, 2 olika sorters musslor.

Mikael: Biologisk mångfald, börjar med musselodlingar.

Ulf: Änder och andra fåglar kommer tillbaka när musslorna finns.

7. Bidrag från kommunerna för att finansiera projektledare och tillika ordförande

Ulf: När jag var på Vattenträff i Göteborg så berättade ett vattenråd om att de tar ut avgifter av kommunen för att jobba med vattenfrågor i kommunen.

Om vi hade tagit ut en årlig avgift på säg 20 000:- från Munkedal, Färgelanda, Bengtsfors, Dals Ed och Uddevalla kommuner för det arbete vi gör så hade vi kunnat få finansiering till ett litet arvode till projektledare och ordförande.

Linnea: Betalar kommunerna inte någon medlemsavgift till GVR? Bohuskustens Vattenråd tar ut en avgift på 10 000:- då ingår det en konferens om året. Vad Lysekil betalar till Bohuskustens Vattenråd är rimligt att betala till GVR. Viktigt att alla kommuner som påverkas bidrar.

Det är en ny miljöstrateg anställd i Uddevalla kommun, Linnea återkommer med hennes mailadress.

Lars T: Exempel på konkreta åtgärder – Ålgräsängar i havsmiljö.

Linnea: 8 Fjordar är aktiva i havet har bl.a gjort konstgjorda rev och ålgräsängar.

Ulf: För 20 år sedan sprängdes det sten i Göteborg. Stenen användes för att bygga rev utanför Risö och tippades i havet istället för att köra till tippen. Är ett bra exempel som kan appliceras på andra ställen.

Mikael: Ibland blir det höga miljövärden på stenen

8. Fler aktörer till vattenrådet, hur gör vi?

Henrik lämnade besked innan dagens möte att Väst kuststiftelsen som har fått frågan att delta i vattenrådets möten avvaktar med att delta i Vattenrådet. Vattenfrågor ligger lite utanför deras uppdrag för tillfället.

9. Övrigt

Elfiske Åsanebäcken

Bestämde att elfiska i Åsanebäcken även 2025

Lars T: Öringen har ökat i den övre lokalen.

Dinglebäcken

Ulf: Jonas Haverström från Gullmarsgymnasiet vill följa med Lars T ut när han ska inventera Dinglebäcken. Inger mailar hans kontaktuppgifter till Lars T.

Lars T: Har tittat på vandringshinder i Dingle det finns ett annat hinder ett gammalt stensprång.

Skrivelse om kalkning till Havsmyndigheten eller regeringen?

Kalkningsbidrag dras in?

Ulf: Henrik har kollat upp det med ansvarig för kalkning. DMEKs kommuner hade fått 10%, utav det de hade fått tidigare år, i två år i rad nu.

Mikael: Glesar ut eller tar bort kalkning.

Lars T: Vatten/Kalkprover har fått 80% i neddragning. Lokaler sedan 70 talet är nu borttagna, för att sedan strykas.

Ulf: Skrivning om kalkning till Havsmyndigheten, påtala det, inte vara tyst.

Vattensamordnare

Linnea: Renata kollade om man kan söka LOVA bidrag för samordnade åtgärder genom att ha en anställd vattensamordnare.

Ulf: Kan vi använda en vattensamordnare?

Linnea: Ja kolla var den kan vara och lobba för det.

Lars T: Jobba även för att få fler kommuner som är med och bidrar till finansieringen.

Linnea: Anställd av vattenrådet men officiellt anställd via kommunen. Med bidrag inte 100% utan en deltidanställning.

Ulf: Linda representerar Västvatten som finns i kommunerna.

Lars J: Kräver kontinuitet och åtgärdssamordnarroller av LOVA pengar. För en del har det fungerat bra. Men det är en snäv roll, vi vill få till en samordnande roll som är bredare.

Har gjort en projektansökan och försöker få kontakt med organisationer och personer.

Linnea: Dela kostnaden med flera kommuner och ha delat ansvar det ger större möjlighet om Vattenråden håller ihop.

Lars J: Gemensam finansiering ger större arbetstid.

Mikael: Avrinningsområdet är det ett större geografiskt område?

Lars J: Täcker hela länet – 15 sådana personer. Några specificerade, någon som jobbar inom en kommuns gränser. Upp till de organisationer som är intresserade. Ska vara klart innan semestern med intresseorganisationer och personer hur det ska finansieras. Under hösten byggs det upp en utbildning till de personer som tar rollen som åtgärdssamordnare för övergödningsfrågor under 3 års tid.

Linnea: GVR skulle kunna vara huvudansvarig för en sådan person. Finansieringsformen, kan röra sig inom bredare områden än annars.

Lars J: Träffar organisationerna som är intresserade. Vilka ordinarie medel kan täcka kostnaden?

Linnea: Pratar gärna vidare om detta.

Rollen för vattenrådet i kommande arbete m Torpdamm och återställning nedströms borde vara viktigt att diskutera vidare.

Dammen ska rivas och ny regleringsdamm byggas. Men för att få bidrag till återställning måste kraftverket göra energi och vara i gång under en tid sedan söka pengar med en plan hur den nya dammen ska se ut.

Rapport om våtmarker/vandringshinder

Linnea: Lysekils kommun har sökt pengar för att anlägga våtmarker.

1-2 kommunala platser men det har störst effekt på privat mark.

En åtgärd ska göras i Holmabäcken och en ute i Brodalen.

Biosfärområde Dalsland och Örekilsälven

Lars J: Har fått medel beviljade för att undersöka möjligheten för Dalsland att bli ett Biosfärområde för att hitta effektivare sätt att samarbeta. Har en arbetsgrupp från DMEK, Länsstyrelsen, Västra Götalandsregionen och SLU. Vera Telemo är anställd som projektledare på deltid för att arbeta med förstudien.

Haft några träffar det finns ett stort intresse. En fråga är den geografiska ytan, Dalsland är logiskt naturmässigt och Dalsland + Örekilsälven men har ingen naturlig kontakt i Munkedal. Detta område i själva älven och dalformationen. Planen är nu att komma vidare med innehåll. Dalslandsområdet och att få med Munkedals kommun och att utvidga även till den marina miljön ut till havskusten.

Linnea: Biosfärområde – Bohuskusten?

Lars J: De som vi träffat har stort intresse. Jobbar med hållbarhetsfrågor och att hitta ett sätt att jobba tillsammans. Kontinuiteten är viktig i processen. Resurspersoner som har breda roller för att kunna komplettera det bra jobb som redan görs.

Linnea: Nätverk och kommundialoger, mötas över gränser och göra nytta i Biosfärområde.

Lars J: Är ett 10 års projekt, hitta ett gemensamt samarbetsområde och spika vägen. Det pågår en runda under våren för att träffa många olika personer.

Mikael: Havsplanering funkar inte alltid vid kusten.

Ulf: Arctic Paper använder vatten och håller på att bygga en ny råvattenanläggning som är klar inom 2 år. Ny tappningsställare i Kaserna. Ska bygga ålvandringsvägar och fisktrappa där svagsimmande fiskar kan ta sig fram. Domstolsförhandlingar pågår mellan Länsstyrelsen och Arctic Paper.

Tänkbara projekt att jobba med

Flodpärlmusslor – Spåra historisk förekomst med hjälp av e DNA

Biotopkarteringsåtgärder Taske Å övre delen

Dinglebäcken utreda möjligheter till förbättring (stort havsöringsvatten) söka extern finansiering ett förslag är att fråga New Wave och skicka en ansökan till Allmänna Arvsfonden.

Öjemossen – Restaurering av naturlig våtmark.

Börja jobba med detta och göra en åtgärdsplan med hjälp av de medel vi har nu.

Örekilsälven – Gesäter återställning efter flottning

Bengt: Fiskevårdsområdet har årsmöte 1 april, arbete pågår för återställning efter flottning. Har fått tag i två sponsorer, ägarna av Gottebiten och Dalslands Sparbank. Och om Arvsfonden ändrar sina stödformer om miljöåtgärder kan de mycket väl gå med och ge medel.

Mikael: Vilka åtgärder gäller det?

Bengt. Örekilsälven – Gesäter återställning efter flottning.

Lars T: Det är brist på sten vid återställningsarbete av kulturmiljöer och restaurering av älven. Uppströms Gesäter behöver vattnet rätas. Flottledsåterställning i första hand.

Ulf: Arctic Paper har lagt ner 9 500 ton sten i älven för att skapa lekplatser

Linnea: Vad ska åtgärdas i Håmulebäcken?

Lars T: Utredde den för 10 år sedan det fanns en vägtrumma som låg för högt.

Vattendraget har stora naturvärden där det går att förbättra ytterligare men det är en resursfråga vad vi kan prioritera.

Linnea: Våtmarker är positivt att jobba med, det finns prioriterade medel för våtmarker.

Ulf: Börja med att kartlägga våtmarker hur de ser ut i dag.

Lars T: Naturliga våtmarker som Tingvalla t.ex. har potential att höja upp vattnet.

Mycket lättare att få finansieringen till dem.

Linnea: Vilka finansieringsmöjligheter våtmarker finns det?

Lars J: Ta fram möjliga platser sedan söka pengar tillsammans.

Lars T: Behöver vara överens med markägare. Öjemossen där skulle vi kunna söka pengar för restaurering av våtmark.

Mikael: Sammanställa all data i en nationell databas. Ta 3 bilder och ha 100 olika ställen med hjälp av roboterade eDNA och försöka göra det lättillgängligt. Det finns 35 naturtyper i våtmarker, vad man vill återskapa? Mycket att göra med detta verktyg skapar värden för biologisk mångfald. Håller på att utforska åtgärder.

Lars T: Vill gärna höra mer om metodiken låter spännande.

Mikael: Kanske mer info om eDNA verktyget och prover som en punkt på dagordningen på nästa möte?

Möten 2025

22 maj (Inställd)

18 september

20 november

Avslutning

Ulf tackade för visat intresse och avslutade mötet

Förslag till åtgärder 2025/2026

- Kalka Djupebäcken avrinningsområden, 2 sjöar på Kynnefjäll, kalkning. Meddelat Munkedals kommun. Hört något?
- Vägtrumma Håmulebäcken
- Kontakta Mats Hansson om intresse i fiskeföreningen om ytterligare arbete uppströms i Taske Å. För få intressenter?
- Sök Lova pengar för Taske Å norr om Hogstorp, involvera Uddevalla kommun med Munkedals kommun.
- Återställning/restaurering av strömsträckor mellan Kärnsjön och Torpfors. Det fick vi avslag på sist när vi sökte pengar i LOVA-projektet, då Lst ville prioritera mer renodlade vattenvårdsåtgärder. Ansökan inlämnad, var står vi?
- Dinglebäcken
- Våtmarker